

Latweeschi Awises.

No. 19.

Zettortdeenā 7. Maijī.

1864.

Jannas finnas.

Telgawa. Kurzemmes zeet. general-superdentu muhsu Rungs un Keisers pagohdinajis ar selta krustu pee selta lehdes ap kalku neffamu, un Behterburgas Katriunes basnizas mahzitaju Seebergu, kas papreelch bijis par Slokas draudses mahzitaju, ar sw. Annas gohda krustu.

Us **Rihgas** beedribas luhgschanu, kas darbojahs ar to, ka nabbaga lohpini ne tohp bendet i un mohziti, nu Widzemmes gubernements waldischana likluse is-fluddinah: 1) ka irr aisleegts putnu verreschanas un audsefchanas laikā bes grunts funga wehleschanas putnus kert un buhkinōs likt; kas putniacem tā darihs ar leelu naudas strahpi jeb ar zeetumu taps strahpeti. Laupitaju putnus warr kert un nokaut. 2) Tāpat ar zeetumu strahpehs, kas mesħobs, uhdendōs un us laukeem putnu ligsdus ar jauneem putneem woi ar panteem poħsta jeb pautus no teem isaqm. Ar laupitaju putneem tā irr briħw darrħi. 3) Semmes polizejas usraugeem stipri us to jarauġa, ka prett fħo likkunu ne tohp greħkohs.

Rihgas Krewwu Nikolaja basnizā leeldeenas nakti Deewakalposchanu turroht pulstien 1 nakti kahds eekleedsees: „Degg, degg!“ jo kahdam seewischlēm lakkats us galwas bij fahzis degt. Tikklo scho Kleegschanan fadiddejuschi laudis paħrbihjuschees un tik tuħħdal no basnizas gribbejuschi fstreet aħra, bet Deewamschel basnizas durwiż bij aistaisitas un tauschi peebahsta basnizā laudis fahkuschi tā speeħees un

spaiditees pee durriħm, ka 12 zilweki gluschi tappuschi nospeesti un turpat sawu dweħfeli issaiduschi un dasħam jittam lohżekli faspaidijsa. Deewa sun zit leela nolaine wehl ne buhtu notikkuse, ja ne buhtu polizejas fungeem isdeweess laudis apfaulk un israħdiht, ka ugguns jau effoħt apdseħħts.

Varšawha. Muhsu Runga un Keisera dsmfchanas deenā itt wissi nammi, ir tee wiċċomas ġeek, Varšawā ar swieżehni un lampahni bijuschi isgresnoti. Arri Pohlos Kattolu basnizas waies ne truħwe, ka liħds schim diwju goddu laikā darrijuschi dumpinekk, bet aktal turr pilnigu Deewa kalposchanu un ar wisseem basnizas pulksteneem aktal swanna.

Kaukazus. Pee Kaukazus wiċċawaldineka Keisera brahma, Leelwista, atnahzis Perseru walidineka weetneeks ar daudf fullaineem muhsu Keisera am għibbedami goħdu parahdiht un Perseru walsti pee-draudsejt.

Eistreikernu Pohlos sakħruħi to dumpinekk waddonu Piaselli, kas pehrnajā gadda ar Prankoviski valiħgu Krewwu pasti bij islaupijs un 48 tuħkst. rubt. pannehmis. Nu sawu alju dabbuhs.

Londone fanaħkuħi walstu weetnekk gan no fids darbojħi Dahnu farru nobeigt, bet tahds darbs tiek ahtri jau ne isdohħabs. Jo kaf jau gruhti dees-gan tħadju fameerinaht, kas dasħlahi nekk leetas deħl sawu starpa fanihkuschi un prozejja, tad- gan warri fapprast, zik gruhti tas-ware buht tħadju isliħ-dinah un fameerinaht, kas ar tħadju nifnibu pa juhru

un wirs semmes farro, fa taggad Dahni ar Wahzsemenkeem farro. Tahdu farru par neeku, aplam un bes wissleelakas wajadsibas neweens jau ne fahks, un ja fahks, tad arri labprahrt ahtri nobeigs. Jo farra pohsits, bresfmas un neisteizamas behdas ne weenam neds ohtram un ir wisseem zitteem irr ilgi zeeschamas. Tapetz waldineeki tik firsnigi darbojahs scho farru beigt, bet Deewamschehl schi leeta tahda fajukkuse, fa neweens wehl naw usgahjis ihstu padohmu, fa to warretu ta islihdsinaht un ta nobeigt, fa wissi warr ar meeru palift un neweenam ne taptu par gruhti darrichts. Tadekt Londonê wehl naw isdeweess un arri tik ahtri wehl ne isdohsees meeru faderreht. Ar leelu publinu tikkai to panahkuschi, fa abbi, Dahnis un ir Wahzsemenkeeli, apsohljuschi 4 neddelu laikâ wairs ne kautees. Lai ifkatrs taïs weetâs kur taggad irr, 4 neddelu laikâ stahw un paleek, un lai Dahni wairs ne aplenze Wahzsemmes ohstas neds panemim eenaidneeku andeles kuggus. Ar to tad neween taupihs zilweku affinis un dschwibiu, bet arri pa to laiku warrbuht waldineekem isdohsees derrigu padohmu useet un fameerinaht eenaidneekus. Ja tas ne isdohtohs scho reist Londonê, tad Napoleons gribb faluhgt itt wissas waldineekus us longressu, kur lai tad rauga islihdsinaht itt wissas starpibas, leetas un nemeru, kas pa Giropas walstihm un zaur ko us preeskchedeenahm karsch scheit jeb tur warretu iszeltees. — Awises stahsta, fa schi waßara warrbuht Kreewu, Brühshu un Eistreikeru waldineeki Wahzsemmê sanahschoht, gribbedami nospreest, fa lai nu paleek ar Kreewu, Brühshu un Eistreikeru Pohleem.

Brühshu un Eistreikeru farra-kuggi faweno-jusches Seemela juhrâ un atnahkuschi pee Wahzsemmes ohstahm schi juhrâ tohs pasorgaht no Dahau aplenzehanas un kuggu laupihschanas. Awises ratschja, fa effoht pee Elgolantes masas fallas kahwsches ar Dahau kuggeem un fa Dahni tohs uswarrejuschi, bet skaidras finnas par scho lauschanohs wehl naw nahkuschas.

Italia. Garibaldis pahnahjis sawâ Kapreras fallinâ, jo sakka, fa Galantes ministeri us Napoleona wehleschanohs tam teikuschi, lai Garibaldis tik steidsrees us mahjahm un wairs ne reisojoht pa Galantes pilsateem, kur to jau gaidija un ar wissadu gohdu gribbejuschi gohdaht. — Italiâ palifikuschi klußu un par farru ar Eistreikereem wairs ne runnajoht. Schi gaddâ palifikuschi ar meeru, kaut gan us farru taisahs gattawi.

Amerika. Wehrgu-walstu generals gan effoht weenâ deenâ uswarrejis un dicti fakahwis seemelneeku generalu Banku, bet ohtrâ deenâ Banks atkal uskriftis

eenaidneekem un tohs ta fakahwis, fa 3 generali eenaidneekem krittuschi. Seemelneekem schi gaddâ labbi ne isdohdahs. — S—z.

Kursemme. Dsireu muischas rijas nodedsa taî nakti no 13ta us 14to Aprili. Ugguns grehks aplam bresmigs bijis. Jo muischas schahwejamâ rijâ bij 20 wahtis spirkus eselitas. Wahtis ar leelu trohksni sprahguschas un degdams spirkus augstu jo augstu gaisâ schahwees. No kam' ugguns zehlusees, to ne warr ihsti finnaht. Jo kuschana jau seni nobeigta un wissi peedarba wahrti un arri rijas durvis bijuschas aisslehgatas. Laudis dohma, fa lauds saglis buhs kaut kur eselusees gribbedams brandwihnu sagt. Laikam ugguni eededsingis un brandwihnu no wahts laisdams buhs newilkoht to par klahtu peelizzis. Ne warrejuschi itt neko isglahbt, jo ugguni tad tik eeraudsjuschi, kad ta jau bijuse jumta. Arrendaterim sadegguschi 13 ratti, 7 rijas russi, frettusi, dehli un daudi zittas leetas. — —

* **No Leelas-Gezawas.** 27ta Aprili leelas gohda behres effam turrejuschi, ko behrnu behrni wehl peeminnehs. Muhsu zeen, wezs grohwa kungs Pehter no Pahlen, kas 19ta Aprili Pehterburgâ bija nomiris, no mums us dussefchanas weetinu tappa pawadichts. Leelu labdarrishanu tas nelaikis gohda wihrs mums Gezawneekem padarijis, fa wisch rentes buhschanu un pirmu pagasta skohlu eezehlis. Jau sveh-deenâ masâ gaifminâ pee teem puschkotem gohda-wahrteem Gezawas rohbeschâs 180 Gezawas faimneeki un turklaht tee meschafargi jahschus to lihki sagaidija un klußâ gohda stahte pawaddija us Gezawas pilli. Pebz pabeigtas Deewakalposchanas wissa draudse to mihtu wezztehwu ar svehtham dseesmahm neffa us basnizu, kur mahzitajs preddiki fazzijs par Dahwida 90tu dseesmu. Nakti Gezawas faimneeki turreja gohda wakti. Birmdeenâ leela Wahzu un Latweeschu draudse atkal bija sapulzinata, mahzitajs no altara runnaja par Luhk. ew. 24, 36. un tad zeen. leelslunga raddi un appakscheeki winnu glabbaja, ar pateizibu peeminnedami wissu to labbu, ko tee zaure winnu baudjuschi. Lai Deews winnam dohd faldu dussefchanu un preezigu augschamzelschanu. — A—i.

* **No Sohdu** (Leelas-Seffawas) pagasta. Lihds schim Sohdu pagasta weena skohla bij, bet beidsams gaddos tik daudi behrnu skohlu apmeklejuschi, fa tik knappi teem wisseem ruhme bijuse. Tadekt taggad Sohdu pagastis wehl ohtru skohlu buhwehs un arrendatera kungs Zöpfels Widdesmuischâ irr preeskuschihis buhwechanas lauku sawâ atmattâ dewis.

Adolf Allunan.

Affekuranzes beedribas.

V.

Wissaugstaki apstiprinati Kursemmes kruffas-affekuranzes beedribas liffumi.

§ 13. Katram muischais gruntineekam brihw apdrohchinahnt pee schihs beedribas ne ween sawus paschus laukus, bet arri to lauschu laukus, kas ap-paschh winna mahjo. Ja fainneeki paschi gribb likt apdrohchinahnt sawus laukus, tad teem zaur pee-derrigu pagasta-teesu pee direktoreem japeemeldahs.

§ 14. Wisswehlaki lihds 12tai Juhna deenai katra gadda pee kruffas-affekuranzes beedribas lahdies jeb pee teem us to ihpaschi eezelteem wihirem (Agentur) teem, kas sawus laukus liffuschi apdrohchinahnt, ja-eemakfa $\frac{1}{2}$ (ween u zettortdallu) prazente no tahs naudas, par ko winna lauki irr apdrohchinati. Ta apdrohchinashana esahlahs ar to deenu un stundu, kad prett kwitanzi scho weenu zettortdallu prazenti irr eemakfa jufchi. Sanakuschi beedri warr spreest, ka irr jamakfa lihds weenai pilnigai prazentei, ja tai gadda kruffa par dands skahdes irr padarrijuse; bet tad par to wisseem beedreem jalaisch finnas zaur Gubernements un zaur Latveeschu Alwischm.

§ 15. Us direktoru lubgshana Kursemmes gubernements waldishana zaur ekskuzioni leek edsiht ta gadda ne eemakfasas prazentes. (Par to tohp rakstihts ne us stempelpapihra, bet us rakstama papishra.)

§ 16. Tahs eemakfasas prazentes apdrohchina prett kruffu seemas laukus lihds 15tai Augusta deenai un wassarejas laukus lihds 15tai Septembra deenai tai gadda.

§ 17. Kad kahda pee schihs beedribas peederriga muischa jeb mahjas nelaimi ar kruffu redsejuschas, tad triju deenu laikā tai pee aprinka-waldineeka jeb winna weetneka janosuhka un pilnigi ja-usdohd ta deena un stunda, kad ta kruffa bijuse. Ja schee wihi ne warr nahkt, tad tee kahdu zittu beedribas lohzelki iswehle, kam tas jadarra winnu weeta. Ja schee wihi now mahjas, tad to warr peemeldeht pee ta tuwaki mahjodama beedribas lohzelka. Aprinka-waldineeks jeb winna weetneeks tad ismelle 2 beedribas lohzelkus, kas tee tuwalee peemahjotaji, un ar scheem wisswehlaki triju deenu laikā nobrauz tur, kur kruffa to skahdi padarrijuse, un apluhkojusch to fasfahrditu lauku takseere un nospreesch, zif leela ta skahde, ko kruffa tai laukā padarrijuse. Zif ween ta skahde, ko kruffa tai laukā pateesi padarrijuse, irr takseerejama un atlihdsinajama, tadeht ne ta atlihdsinajama, zif usdehts tappis, kad to apdrohchinaja, bet tikkai pehz

tam jaspresch, zif graudu tas lauks pateesi buhtu dewis, ja tas no kruffas ne buhtu maitahns tappis.

Kad ar to takseereschanu irr ar meeru, tad protokolle to eerausta un appahschrausta sawu wahrdus tas, kas to skahdi redsejis. Kad schi protokolle ar virmo pasti atnahkupe pee direktoreem, tad — ja ta protokolle tikkai riktihi farakstta — tee nospreesch to ismafsajamu atlihdsina fchanas naudu. Ja protokolle now riktihi farakstta, tad tee eezele ifschkhireju-teesu (Schiedsgericht), kas to padarritu skahdi tai laukā no jauna apluhko, takseere, ja waijaga swehrinatus leezineekus isklauschina un pehz balsu wairuma spresch — un tad wairs ne warr appelleerecht. (Schinni liffumā skaidiaki irr istekts, kahdeem buhs buht un ka buhs darriht teem ifschkhireju teesnefcheem.)

§ 18. Kad kas ne buhtu darrihts pehz liffumeem, tad to warr ismekleht aprinka-waldineeks jeb tee direktori. Par tahm kostehm, kas bij jamakfa wainigam, un par to, woi kahds paspehlejis sawu rekti atlihdsinashanu par kruffu dabhuht, tikkai ilgaddus fanahlschanā beedri warr spresch.

§ 19. Tadeht ka labbiba daudskahrt wehl atspirgat, kad ta no kruffas fasfahrdita preelsch feedu laika, tad teem, kam pehz § 17 ta skahde jatakseere, wehl ohtru reis preelsch plaujama laika janobrauz, tas no kruffas maitahns lauks jatakseere un direktoreem janosuhtha wehl ohtra ismellefchanas un takseereschanas protokolle. Ja tas, kam ta skahde notifikuse, gibbetu to maitatu labbibu noplaut un atkal to lauku apseht, tad ar direktoru wehleschanu tee pee takseereschanas nosuhltiti wihi ar ta lauka fainneiku warr salihgt par to, zif tam par skahdes atlihdsinashanu pawissam buhtu jadabbu.

§ 20. Tee wihi, kas pehz § 8 darbojahs ar schihs beedribas waldishanu, ne dabbu nekahdu lohni. Tee aprinka-waldineeki un tee teem peedalliti beedribas lohzelki dabbu, ja tee to prassa, par schurp un turp braukschanu pee lauku takseereschanas, zella naudu — pehz juhdehim aprahkinatu, — tapat ka tee direktori; arri tas, kas to skahdi zeetis, pats tohs warr likt west ar fawemeem surgeem. Tee direktori par fawahm braukschanahm no beedribas dabbu tahdu paschu zella naudu, ka kredita beedriba to dohd.

§ 21. Kad tee, kas to skahdi ar kruffu zeetusch, no direktoreem dabbujusch atsuhtitas tahs kwitanzes, tad ar tahdu parahditu kwitanzi no kruffas-affekuranzes beedribas lahdies dabbu tai gadda 12tā Dezembera deenā pehz lahdies speskia ismafsatu to atlihdsinashanas naudu.

§ 23. Kad ar to naudu, kas tai lahdē irraid, jeb kad to lihds weenu prazenti pa-augstina, ne speskij ismafsaht itt wissu skahdi itt wisseem teem beedreem,

fas tai gadda ar krussu zeetufchi, tad tee ikkats pehz sawas slahdes leeluma, tikkai dabbu tahdu dakkis ismaksatu, zik tai lahdē irr naudas. Us to atleekamu dakkis teem tik ilgi jagaida, kamehr tai beedribai buhs atkal tik dakkis naudas, ka ir to warr teem ismaksah, lai buhtu ir nahkofschā mafschanas terminā; bet agraki to nebuht ne warr darriht. Jo tas lakkums pawehl, ka scheem beedreem ne buhs nebuht wairak neka — ja dauds — weenu prazenti lahdei mafsaht. Tad arri allash teem ta nāudā papreelfch jadabbu, fas to slahdi papreelfch irr zeetufchi.

S 23. Ja lahds ta ne darra ka § 7 irr preelfch-rakstihits jeb ir zittadi darra prett scho lakkumi preelfchraksteem, tad winsch ne warr praffiht itt nekahdu atlihdsinashanu, ja tas slahdi zaur krussu zeetis.

S 24. Janwara mehnesi par beedribas darbeem finnas grahmata janosuhta pee Walsts domehnu ministera. —

Tahdi tee Kursemmes krussas-assekuranzes beedribas Wissaugstaki apstiprinati lakkumi. Scheem lkhdfi gan arri Widsemmes krussas-assekuranzes beedribas un ir zittu tahdu beedribu lakkumi. Warrbuht nu gan lassitajeem schi jeb ta leeta schinnis lakkumis ne buhs pa prahtam. Jo zik galvu, tik vadohmu pafauli un fo zits teiz un leeli, to zits atkal brahke un waino; fo weens kahro ar leelu kahroschanu, to ohtis atmett un falka — tee neeki. Ta gan arri buhs ar scheem assekuranzes lakkumeem. Tomehr teifschu, schee naw tahdi janni lakkumi, ko kaut lahds taggad isgudrojis, sawu paschu labbumu maledams, bet tee irr tahdi lakkumi, fas par pateesi derrigeem jau pilnigi israhdijschees. Jo semmu semmes fennak jau krussas-assekuranzes beedribas zeltas, kurrakh sawi lakkumi un fur ar laiku jau pilnigi irr israhdijs, fas pee schihs leetas irr pateesi derrigs un labs un fas naw derrigs. Pehz tahdu lakkumi israhdischanohs tad nu schi Kursemmes krussas-assekuranzes beedriba un winnas lakkumi zelti, pahrlaboti un tad Wissaugstaki apstiprinati tappufchi. Ka tee pateesi irr derrigi, ka ne ta beedriba ar to fewim grubb mantu pelniht un fakroht, bet ka schee

1	puhraweetu ar kweesheem,	fas dohfschoht	12	graudus,	tas irr	12	puhru	kweesheu,	2	rubl.	50	kap.	puhru un pawissam	30	rub.	—	kap.	wehrts
19	"	ar rudenem,	"	9	"	"	"	171	"					256	"	50	"	"
14	"	ar meesheem,	"	14	"	"	"	196	"					254	"	80	"	"
1	"	ar straem,	"	14	"	"	"	14	"					21	"	—	"	"
5	"	ar ausahn,	"	16	"	"	"	80	"					72	"	—	"	"
40 puhraweetus.																		

473 puhru

lakkumi wissuwairak us to darbojabs, lai nelaimi gee m palihgu un atlihdsinashanu pehz taifnibas un pateefibas warretu pasneegt un tomehr tas ne nahktu teem beedreem par gruhti, ar krussu ewainoteem riktigu slahdes atlihdsinashanu doht — to lai beidsoht te fawem lassitajeem wehl israhdam ar ihseem waherdeem.

Pee Kursemmes krussas-assekuranzes beedribas ikkats, kam Kursemme irr lauki, ir ikkats kalpa wihrinisch us 5 gaddeem par beedru warr peeteiktees, un semneeleem zaur sawu pagasta-teefu tas jaapeemelde. Ja-usdohd zik puhraweetas semmes un ar lahdū labbibu tahs apfehtas, un zik grandu labbibas, fo tas no tam zerre plaut, gribb apdrohchinahnt krussas-assekuranzes prohti ta:

Lahds kalpa wihrinisch, fas 1 puhraweetu ar rudenem un 1 puhraweetu ar meescheem apfehjis, warr peemeldeht:

sawu 1 puhraweetu rudsu im usdohd, fa ta isdohschoht 10 graudus, tas irr, winsch 10 puhru rudsu no tahs isfulschoht;

puhrs rudsu mafsa 1 rubl. 50 kap., tad nu tee 10 puhru rudsu irr wehrti 15 rubl.

sawu 1 puhraweetu meeschu tas warr usdohd par tahdu, fas isdohschoht 10 graudus, tas irr 10 puhru meeschu no tahs isfulschoht;

puhrs meeschu mafsa 1 rubl. 30 kap., tad nu tee 10 puhru meeschu irr wehrti 13 rubl.

Tad nu winna fehjums pawissam effoht wehrts: 28 rubl.

Scho sawu fehjumu prett krussu gribbedams apdrohchinahnt, tam nu ikkatra gadda assekuranzes beedribai wisswehlsaki lkhds 12tai Juhna deenai, (bet drohshaki irr, ja to jau ismalka pawassari) ja-eemalka $\frac{1}{4}$ prazenti no scheem apdrohchinajameem 28 rubuteem — tas irr — tam ikgaddus jamalka 7 kapeiki apdrohchinajamas naudas. Ja nu Deews winna druwu ar krussu ta fasfahrda, ka neka ne dabbu iskult, — tad ta beedriba winnam ismalka 28 fudr. rubulus — un nu winsch no schihs behdahm isglahnts. — Jeb arri ta:

Ja lahdam fainneekam irr apfehtas un winsch usdohd beedribai:

1	puhraweetu ar kweesheem,	fas dohfschoht	12	graudus,	tas irr	12	puhru	kweesheu,	2	rubl.	50	kap.	puhru un pawissam	30	rub.	—	kap.	wehrts
19	"	ar rudenem,	"	9	"	"	"	171	"					256	"	50	"	"
14	"	ar meesheem,	"	14	"	"	"	196	"					254	"	80	"	"
1	"	ar straem,	"	14	"	"	"	14	"					21	"	—	"	"
5	"	ar ausahn,	"	16	"	"	"	80	"					72	"	—	"	"
40 puhraweetus.																		

Ja nu schihs fainneeks schihs sawas 40 apfehtas puhraweetas, — no kurrakh winsch zerre pawissam iskult 473 puhru wissadas labbibas un fas irr wehrti 634 rubl. 30 kap. f., — gribb lukt apdrohchinahnt krussas assekuranzes, tad tam pehz lakkumeem peetidances pee schihs beedribas, pawassari schihs beedribai ja-ismalka prett kwitanzi $\frac{1}{4}$ prazente, (fas irr: no ikkatra rubuta puss grasha), no scheem 643 rubl. 30 kap. fo wissu scho apfehtu lauki iskultami graudi wehrti — prohti tam tad ja-eemalka par to gaddu 1 rubl. $58\frac{1}{2}$ kap. fudr. apdrohchinajamas naudas. Ja Deews winna nu peemellekai gadda ar krussu ta, ka neneeka ne dabbu iskult,

tad asseluranzes beedriba pehz likkumeem to sfahdi ismeklejuse un apspreeduse, tam noliktā terminā ismakfa 634 rubl. 30 kap. f. un ta tad wiisch zaar to 1 rubl. 58½ kap. irr isglahbees no 634 rubl. 30 kap. sfahdes, kas tam buhtu bijuse, ja ne buhtu lizzis sawus laukus apdrohshinaht. Bet ja nu Deews schehligi winnu pasarga no kruffas, lai buhtu ir 10 gaddus ir wairak, un ja nu ifgaddus to 1 rubl. 58½ kap. welti mafajis, tad ar to pateesi ne paliks ne nabbags, nedf kahdu truhkumu zaar to zeetiks, bet no firds Deewam warrehs sfawu un gohdu doht, ka Deews winna druwu no nelaimes schehligi pasargajis, un pateesi warr preezatees, ka ar teem 1 rubl. 58½ kapeikeem, ko ifgaddus mafajis, irr palihdsejis dauds zitteem behdigem semmes - kohpejeem, kas taas gaddos nelaimi un pohtu ar kruffu redsejuschi, bet nu zaar te eepreezinati un isglahbti tappuschi, ka kruffas-asseluranzes beedriba ar scho un zittu beedru emakfatu gadda naudu spehjuse nelaimigeem redsetu sfahdi atlighsinaht. Pateesi tri stiga firds labprah eeschehlojabs par nelaimigeem brahkeem un preezigi teem palihds; tadeht ta ne leegsees peeturretees pee teizamahm kruffas un arri ugguns-asseluranzes beedribahm, bet to maso gaddanau du labprah un ar deewabihjigu firdi mafahs ne ween sawu pa schu labbumu ar to mesledama, bet arri sawu ahrtawu nelaimigeem nodegguscheem jeb ar kruffu pohtiteem par glahbschanu un eepreezinaschanu gribbedama dahwinah.

Sinnadami, ka muhsu Latweeschi labprah apschehlojabs un palihds kur palihga nelaimigeem waijaga, mehs tad zerram, ka ir muhsu Kursemmes Latweeschi, wissus schohs garris rafstus isslassijuschi un gruntigi pahrdohmajuschi, wairs ne turrehs nelahdas neleetigas dohmas par schihm asseluranzes beedribahm, kas pa wissu pasauli zeltas un svehtigi datbojabs, bet arri Kursemmeeki un Widsemmeeki ar labbu prahfu sahks peeturretees pee sawahm ugguns- un kruffas-asseluranzes beedribahm un ar to few pascheem un zitkeem dauds labba darrihs. Lai Deews teem firdi un prahfu us to gaismo un svehti.

S-3.

Kurpneeks Pehteris.

„Deews radda, Deews gahda,” fazija mahzitajs us wihrus, kas patlabban sawas seewas fatihshansh ar dwihnischeem peemeldeja un par scho baggatu Deewa svehtibu bij lohri noskummis. „To gan tizzu,” atbildeja wihrs, „ka wiss irr Deewa sinnā, bet schinni reise esmu par dauds peemelhehts un ne sinnu ka istifschu, jo man gruht nahzahs lihds schim perezus behrus usturreht un ne sinnu ka wehl septineem maissi no-

yelnischu.” — „Wakaujees tikkai us Deewu, jo wiisch neweenu ne astahj,” teiza mahzitajs gribbedams wihrus apmeerinaht, bet schis tomeht dohmigs galwu frattija ittin ka ne gribbedams mahzitaja wahrdeem tizzeht. Par apleezinashanu, ka mahzitaja wahrdeem tomeht taisniba, warretu dauds notifikumus stahstift; bet schinni reise gribbam tikkai weenu preefschā lilt no kurpneeka Pehtera.

Wahzsemimē masā mestinā dīshwoja nabbaga kurpneeks ar wahrdū Pehteri, no sawa rohku darba seewu un septinus behrhus usturredams. Ar sawu neapnikluschi strahdigu laulatu draudseni Gewu tee Deewu luhgdamu un strahdadami to wajadfigu pahrtikshani nopolnija; pahrumus teem arri nekahds ne bij, un tadeht tee knappi kahdu ehdeju wairak buhtu warrejuschi mittinaht, un tatschu darrija Gewa sawam wihrum sinnamu, ka ar astoto behrnu geulta mannotees. Pehteris dohmigs galwu kaffija gudrodams, us kahdu wihsu sawu eenahkschanu pawairoht, lai truhkumu ne zeestu, bet welti ar dohmahm nophulejabs, jo nekahdu padohmu ne usgahja. Dē us reis tam prahā schaujahs to wehl zeribā buhdamu behrnu weenam baggatam lungam, kam pascham behrnu ne bij, pee durwim nolikt un scho padohmu stahstija sawai seewai, kas tikt ar leelu peerunnaschanu scho nodohmu peenchma. Gewa paslehpa zik warredama sawu labbas zeribas laiku, un beidsoht fatinnahs. — Bet zik lohri abbi bij pahrehkinajuschees, jo gaddijahs dwihnischi, puisens un meitene. Abbas tee ne gribboja nodohmaht lungam us laiku lilt un ne sinnaja kurren nu paturreht. Wispehdi nospreeda, ka puisens effoht ja-asness, jo tas zik nezik pa-audsis labbakf uekd meit-ne lungam patikshoht. Mahte wehl pehdigu reisi sawu sihku behrinu pasihdinajuse nobutshodama tehwam atdewa, kas winnu labbi eetihlu appalsh mantela palizzis schigli nafts kluffumā steidsahs us nodohmatu weetu. Pee treppehm aistizzis klausijahs woi wijs kluss, un tikkai sawas bailigas firds puksteschani dsrededams rahmi pee durwim lihda sawu nessamu nolikt. Dē us reisi durwis atwerrahs un kahds wihrs ar bahrgu balsi Pehterim ussauza: „Ja tu esji tas schkels, kas pee mannahm durwim to behrnu nolizzis! Ja ar labbu wiannu atpakkat ne nemfi, tad tewi teefahm nodohschu!” To fazijis Pehterim sveishu behrnu padusse eesprauda, ko zits puusstundas laiku preefsch wiuna atnahkschanas tur nolizzis un lungis to arraddisais durwim gluhynej, woi behrnu nolizzes to ne nahks raudsicht, un ka jau fazijis, nahza Pehteris un tam to usspeeda. Ka no sibbins trahpihsts Pehteris us weetas paleek ne sinnadams ko nu esfahkt. Appalsh latras rehlas behrnu turredams Pehteris noskummis us mahzahm greesahs. Gewina par to laiku ruhkas assaras raudaja noschelodama,

ka wihra padohmu klausijuse un karsti Deewu luhds. lai par to nabbaga tahrpinu apschelotohs. Va tam Pehteris kluissi eenahk; — eeraudsijsuse ka behriniau pahreiness, preeziga to sonem. Betzik fatruhkahs dsirdedama, ka ar diweem pahrenahzis. — Svefcho behriniau panemdama brihnahs, ka tas tik gruhts irr; istihdama atrohn kabju galla smaggulliti ar simts dahldereem eekschä, kur arri grahamata pee baggata kunga rakstita klahrt bija ar to luhschanu, to behriniau schehligi usnemt, un ka tee simts dahlderi, kas tam klahrt, irr preefch behrna audsina schanas, ko tam arri A. kaupmannis B. pilsehta prett usrahdi schanu schi papihra ikgaddus ismaksahs, kamehr behrns buhs pa-audsis. Ar preeka assarakim, ka Deews ta no geuhtuma isglahbis un sawu grehku atsinnuschi, tee Deewu par to brihnischkigu glahschana no nabbadisbas slaveja un turpmak no Deewa zelleem wairs ne atkaphahs un tad arri wairs truhkumu ne zeeta. Baggats kungs to dabbujis finnaht tohs baggatigi opfchinkojis.

M. Fr.—n.

Mais.

Wissbrangaka pilli ka wissmasaka buhdinā, pee isschlehrdetaju moltites ka pee issalkuschu pa-ehdinaschanas, wezzös laikös ka muhsu deenās irr patte waijadfiga leeta schi luhschana: „Muhsu deenischku maiss dohd mums schodeen!“ No ta laika, kad Kungs un Pestitajs pawehlejis ta luhscht, ikdeenas no firds dibbinga schi luhschana us to Kungu uskahpuse. Ka wezzas derribas raksti mahza, wezztehws Abraäms wehl raudsetu maiss ne pasinna, bet jau Mohsus to Isräela behrneem aisleedsa pee leeldeenas jehra ehshanas; Greekeri mahzijahs maises zepshanas skunsti jau agri zaur Venizias un Egitpes kolonisteem (apmettejcem), kureu tehwischki labbibas malshana ar rohkas dsirnawahm un maises zepshanas jau agrakös laikös bij pasihstama. Rohmā jau senn bij bekeri, jeb schu labbiba wehl meeserds tappa fagruhsta; no Rohmas isplattijahs maises bruhkeschana pahr waikara Eiropu, no kurrenes ta tahlak prett seemeli speedahs. Pa preefch gandris tik pasinna rudsu maiss, bet no 18ta gaddu simtena irr kweeschu maise arri ewehrtu sees. No teem wezzem laikeem, kamehr maise tohp bruhketa, un winnas isplattishanahs nu arri warr winnas wehrtibu nolemt. Rupja jeb rudsu maise dohd wairak spehka neka kweeschu maise; maise irr jo weeglaki sagremmojama un dohd wairak spehka, jo smalkaki tee milti irr bishdeleti, t. i. jo wairak tee irr no graudu sehnalahm tihriti; bet spehku dohdama rupja maise arri irr gruhti sagremmojama, gruhtak neka balta maise; tapehz nu, jo gruhtaks darbs zilwelam jastrahda un

jo masak gallas ko ehst, jo rupjaka maise tam patiks, kad tam kreetna iskusteschanahs ne truhkst. Zilveki, kam mas iskusteschanahs, leelaka pilfehtneku daska, kas bes tam wehl papilnam gallas ehst, irr turprettim ar halthu maisi apradduschi.

Muhsu deenās darbojahs gudri laudis ar maises zepshanas skunsti; jo satra pahrlabboschana, ko schinni leetä isdarra, irr puhlina wehrtis. No daudis pahrlabboschanahm tei peeminnu to luptes-maises taisishanu Bermondseje (kadhā Londones dastā). Ta noteek diwi leelä isstabä. Ohglu-skahbums tohp ahrpuss zepshanas rubmes fataisichts un gasometerös usglabbahts. Mihzishanas maschine tohp zaur luptes pumpi ispumpeta, t. i. tukscha no luptes padarrita, tad elaisch luptes weetä ohglu-skahbumu, kas zaur ar uhdeni pilditu traiku eet, kas pectek, pehzak ar milteem par zeetu mihksu tapt; kad mihzhana irr pabeigta, tad mihksa tohp ahtri noswehrtu un alwas muldā krahfn ceshauta, un wiss schis darbs noteek 24 minutes. Preefch schihs maises zepshanas waijag 1 stundu, ta ka wiss darbs par ne wissai puusohtru stundu tohp isdarrihts. Bermondsejes leelajä bakuhs tohp satru nafti 40 maiss miltu par maisi pahrewehrti, kas 4 tuhkti fukkulius tsdohd. Schai maisei lohti patikoma garfsa un irr weegli sagremmojama. Miltu taupischana, prett to raudsishanas zepshana, irr 3—3½ prazentes.

Zik ilgi paşaule stahw irr zilveki us tam dsinnschees to preefch meesas barribas un usturra nohtigo no semmes isdsicht, un tas gan arri ta paliks, kamehr mehs meesä staigasim. Un tapehz muhsu ustizziga un firsniga luhschana ikkaträ deenä un lihds muhsu gallam irr un paleek: „Muhsu deenischku maiss dohd mums schodeen!“

Seewald.

Diwi brahki.

No diweem ne wissai baggateem brahseem ne bij tam weenam ne lustes ne duhschahs kaut ko nopenitees, tapetz ka winnam nauda zaur lohgeem ne celibja. Wissch arweenu mehdsja fazziht: „Kur nekas naw, tur nekas ne peenahk.“ Un ta tad arri bij. Wissch palikla wissu sawu muhschu tas nabbaga brahli: „kur-nekas-naw“; jo wissch arween dohmaja, ka tas nemas ne esfoht ta puhlina wehrtis ar masu kaut ko esfahst un ar to pamasahm leelaku mantu sakraft. Bet ta ne dohmaja wis tas jaunakais brahli. Schis mehdsja fazziht: „Kur nekas naw, tur warr kas peenahk.“ Wissch dschwoja ar to masumu, ko no sawem wezzekem bij mantojis, ar apdohmu un pawairoja to wehl no sawa krahjuma tschakli strahdadams un rahmi dschwodams. No esfahkuma gahja gruhti un pamasam,

bet winna fakkams wahrs: „Kur nelas naw, tur kas warr peenahkt,” eedewa winnam arveen duhschu un zerrribu. Pehz kahda laizina jau gahja labbaki. Winsch pa-sikka nepeekussis strahdadams un zaur Deewa jwehtibu wehl baggats wihrs un usturr taggad ta nabbaga brahka „furnekasnawa” behrnus, kam taggad paſcham naw neko lohst un krimſt.

J. K.-n.

Mahnū tizziba.

„Kas mahneem tiz, tas elnas grabbta.”
(Sall. wahrs.)

Waggas ap zeemeem dſiht effoht wehl pa-leekas no tumscheem paganu laikeem, kas wehl — fa Kalugas gubern. Awises stahsta — effoht lihds ſho baltu deenu Kalugas gubernementi pee semnekeem palikkuschas. Semneeki Kalugā dohmajoh, tad tee faweeem zeemeem un rohbeschahm waggas apkahrt welkoht, tad winni paſchi no libpamas fehrgas un winnu lohypini no mehra tapſchoht iffargati. Schi waggū dſihſchana tohpoht ap puſnakti itt kluffu ifdarrita trihs reis weenā nafti un ta trihs naftis no weetas. Schi waggoschanu warroht tikkai wezzas meitas, kam labba flawa, un gohdigas atraitnes ifwest. Zittā gabbala arri wiffas atraitnes un jauni puſchi, kas gohdigi, tohpoht arri pee waggoschanas peelaifti. Ta waggoschanas fintefchana tur nu effoht tahda: Wiffi, kam brihw pee waggoschanas flakht buht, ſapulzejotees allashin ittin kluffu zeema beidsamā ſehlā ar wiffadeem erohtſcheem, fa dafschahm, krukeem, iſkaptehm, zirweem rc. rc. rohla — meitas un atraitnes tihi freklā ar nefapih-tein walteem matteem. Tikkai tad aufſts laiks drihſti ſewiſchki kahdu drahnas lappatu wehl uſmestees. — Kad nu jau wiffi itt kluffu ſapulzejufchees, tad to wiffuwezzaku atraitni eejuhdoht arklā ſirga weetā, un zitta wezza atraitne ſtabj nu atkal par arraju arklā galla. Zitti ſewiſchki atkal paſhds gan arklu wilkt, jeb daschadus joſku taisht. Ar dafschahm, iſkap-tehm un zitteem erohtſcheem ſchindina un grabbina daschdaschadi waikſidamees un blaudee, ka nelahgi effoht klausitees. Kad tohpoht wiffa zeemā jeb fah-dschā ugguns ifdſchsta, durwiſ ſeeti jo ſeeti aiffchau-tas, wahrti noſpilleti, ka neweens ne eelfchā ne ahrā ne ware tapt, — un kas tad laukā us eelu dohdotees, jeb gadditohs, warretu ahtri no teem dusleem wadi-nekeem noſisti tapt; jo winni gan leekahs „nahwi” ifdſennofchi, tak daschdeen paſchi nahwi atweddoh. Jo wifs, kas winneem prettim nahk — lai buhtu zilwels jeb lohps — winni turr par nahwi, tadehk tad faulkami: „Kau, te nahwe!” — fa dulli wirſu friht un to tad tik ilgi ſitt ar faweeem erohtſcheem, lihds to paſſam nobeids. Un kad nu winni erauga

kahda nammā ugguni, tad atkal faulkami: „Kau, kur nahwe!” mett lohgōs akminus. Tad mi gan ugguni apdſchſch, bet uelaine jan padarrita, lohgi iſſisti un kehrni ſauz un brebz par iftabu. — Ta now wiſ ifdohmata paſafka, fo jums miheem ſaffitajeem ſtahtsu; bet rikti gāt tur darroht. — Kad tur taī gaddā 1848 — tas ire preeksch 16 gaddeem — taī M. zeemā koleera fehrga biſ ifzehluſces, tad orri ſchē waggotaji ſawu fintefchani turroht ſatikka zellā wiħreli, kas us ſawu drumu jahja. Winni to nabba-dſinu tuhlit no ſirga norahwa un tik ilgi kuħla, lihds ſchis ſlims paſikka un pebz nomirra. Wehl ne bija deegjan. Wehl tee naw gudrī tappuſchi. Wehl veħrin gaddā bija arri taī paſchā M. zeemā lohpu fehrga kahjenē. Nu atkal wiffi waggotaji ſazehlahs un nu waggas ne wiſ ap zeemu wilka, bet tikkai ap to zeema daffu, kur lohpu mehris wehl ne bija kahjenē. Pee ſchis ſchinas arri jauni puſchi bija flakht peenenti un tappa arri trihs naftis notulli ehrmohts, us wiſseem kruſta zelleem kruſti willti un fintefchanas wahrdi ſchlebbereti. Tak ir nu winnu ſħlefchana mas paſhds. Ir paħr waggahm mehris paħrafha. Tikkai weenom nammam, kur ugguns ſpiħdeja, atkal lohgus eeffita un ſkahdi padarrija. Tee nu biſ ſchis paganiſkas ehrmoſchanas un fintefchanas augli!

Deewamschehl taħdu mahau un fintefchana, lai nu gan ne wiffai til rupju, it pee mums daschā gabbala, ne wiffai taħfu għajjis — atraddiſi.

Tak ar laik u labbu eef
Par to gaħda hys miħla is-Deew!

To:

Kad faules starri angstaq nahk,
Kad tumfha migla iſſust ſahk:
Kad gudriva kur waiojabs,
Kad mahai, ſintes — nobeidsahs.

E. F. S.

Mihklu uſminneschanas, kas 18. Nri.

Addata.

E. F. S.

Kemmies.

—er

Wiffjaunakas ſumas.

Rihgā 20ta Aprili muhsu augtizeenijam's general-gubernatera kungs no Pehterburgas pahrnahzis Rihgā.

Wilnas general-gubernaters, generals Muraw-jewi, oisbrauziſ us Pehterburgu pawaddiħiſ no leela pulka wijsneeku, mujschneeku un ſchidu.

Seemela juhrā pee Elgolantes 3 leeli Dahnu farra-kuggi ar 2 leelee Gistreikeru farra-kuggeem un

3 Brühshu karra-laiwahm 2 stundas itt nikni kahwu-schees. Weenam Eistreikeru kuggim nofchahwuſchi mastu kohlus un ſchis kuggis fahzis degt. Arri ſchim kuggim 170 zilweiſti irr ſafchauti un nofchauti, ohram Eistreikeru kuggim 5 ſafchauti. Brühshu laiwahm nekas ne kaitejis. Dahnu kuggi aifgahjuſchi are labbi ſadruggati. Teem effoht 68 zilweiſti maitati, Dahnu un Brühshu kuggi peegahjuſchi pee Elgolantes fallas, fur tee ſawus nofchautus aprakkuſchi.

Londone 27ta Aprili sanahkuschi waldineeku weetneeli nospreeduschi, ka Dahneem ar Bruhseem un Eistreikereem eelsch 4 neddeku laika waies ne buhs

Kautees ne juhrā ne wirs semmes un kātram buhs pa-
lisk tās semmē fur winsch taggad irr, un Dahneem
wairs ne buhs aplenzeht Wahzu ohstas.

London 30ta Aprili sanahkufchi waldineeku weet-neeki taggad sahkufchi darbtees ar to, fa meeru war-retu faderreht ar eenaidneekem.

Amerika. Wehrgu-walstneeki panehmuschi seemel-neekeem 2 pilfatus un tur liskuschi nokaut wissus neheru saldatus, ko tur fakhruschi. Wehrgu-walstu generals Lee un seemelneeki generals Grants taggad taifahs us leelu kaufchanohs. S-3.

S 1 n D i n

No Brambergumischaſs Krohna pagasta teesas tohp wiffi tee, tam kahdas taisnas parradu praffishanas pee ta pee Palzgrahwmischaſs pagasta pedderiga nomirruscha wallineela **Krahwa** Jöppſela atstahlas mantas buhtu, zaute ſcho fluddinſcham uſazinati, **Lihds 4to Junii f. g.**, furſch par to weenigu iſſlebgschanas terminu nolikts, Scheit peeteileſtees, jo wehſakt neweens wairſ ne taps klouſtbs; tuclahl tohp uſazinati arridſan wiffi tee, fas tam nomirruſcham fe parradā buhtu, wiſſpeemimmetā terminā ſarwus parradus ſcheit uſdoht, jo fas to ne darrihs, tiks pebz lifkuueem ſtrahwehts.

Brambergumusshas Krohna pag.-teefå, tai 11th Aprilt 1864.
(Nr. 370.) Peefehdetajs : D. Kronberg. 1
(S. W.) Teefas-krishwers : A. Allen.

Zufkuru eefsd galwahm 20 fay. mahrgintä, pahrdohd
H. E. Löwenstein.

Auelin-Foschenilles verbri.

ar ko sihdi un willu pehrweht farfamu, roju, lillu, wioletu,
fillu, pelleku, bruhmu un saltu, — irr atkal dabbujis un
lehti vahrdohd Selgawā us turgus platscha blaklam Zehra
gastubsim

C. Höpfer.

n a 3.

**Belgias ratti smehres pieno sunti eelsch muzzahm
no daschada leeluma, fa arri eelsch fastehm, Belgias
daksttinus im enlischu Portland zementu, fa arri
labbalas a kminu-oh gles preefsch smichdehm, no fuggeem
fa arr no platscha panemimamas, — dabbuja im lehti pahr-
dohd Nihgå, Minz-eelä Nr. 11, Vanger nammä 3**

R. Marschütz un heedris.

Preefsch bruhwereem

irr wiffas sortes allus-^okku no miiksta labba sehka, fa
arridjan körku-malka preefsch tihkleem lehti dabbujama
pee Albert Dreschera, Zelgawas Ahrihgå. 3

Linn-dsibjas wissōs nimimurōs no **Kengeraggā**
pahrihēa pahrdobd par pahrihēa zennu **8**

Albert Drescher, Rihgā,
Jelgavas Ahrrihgā, tannī bohdē, kur Mohris
usmahlēts.

Waffis tohp virfts no

Albert Drescher, Rihgå,
Fælgawas Ahrihgå, tann̄ hohdē, fur Mohris
vñnahlechts.

Labbibas un prezzi tirgus Rihgā tai 2. Maijī un Leepajā tai 2. Maijī 1864 gaddā.

M a f f a j a p a r :	Rihgå.		Leepajå.		M a f f a j a p a r :	Rihgå.		Leepajå.	
	R.	R.	R.	R.		R.	R.	R.	R.
½ Eschetw. (1 puhru) rudsu	150	lihds	1	60	½ puddu (20 mahrz.)	60	dsesses . . .	—	—
½ " (1 ") zweeschu	—	—	2	50	½ "	(20 ")	tabala . . .	25	—
½ " (1 ") meeschu	—	—	1	50	½ "	(20 ")	schichtu appinu	—	—
½ " (1 ") ausu .	—	—	1	—	½ "	(20 ")	schab. zuhku gall.	—	—
½ " (1 ") strau .	175	—	2	—	½ "	(20 ")	frohna linnu	50	—
½ " (1 ") rypju rudsu milt.	1	60	1	60	½ "	(20 ")	braffa linnu	25	20
½ " (1 ") bihdelet.	250	—	2	75	1	muzzu linnu sehklu	. . . 6	—	25
½ " (1 ") zweeschu mil.	—	—	3	50	1	" filku 925	—	8
½ " (1 ") meeschu putraigim.	—	—	2	—	10	puddu farkas fahls	. . .	25	—
10 puddu (1 birfawu) feena.	400	—	4	50	10	" baltas rypjas fahls	. . .	—	6
½ " (20 mahrz.) zweesta	375	—	4	20	10	" " smalkas "	. . .	60	6

Riðgá fórnar gadda jau alnálfuski 1321 bafku yllofti un 116 malkas yllofti 307 strubgas, alnálfuski 261 fuggi un isgahjufshi 127 fuggi.
Læs þa jà alnálfuski 58 fuggr, aissgahjufshi 56 fuggr.

Berantwortlicher Redakteur: Pastor R. Schüss.

Von der Censur erlaubt. Mittag, den 4. Mai 1864. Nr. 65.

(Verdruckt bei F. & F. Steinenhagen und Sohn in Bütow)